

Når staten går bagerst

Miljøminister Ida Auken har gjort det til sin mærkesag at fremme grønne offentlige indkøb, men det kan ikke mærkes ude på markedet.

Virkeligheden er, at det offentlige stadig går uden om bæredygtige træprodukter og fokuserer på pris frem for bæredygtighed. Det er en skam, for både miljøet og danske virksomheder har meget at vinde på en bindende og grøn offentlig indkøbsordning.

Hvis din virksomhed tager sit miljøansvar alvorligt, ved at sælge miljørigtigt træ, som er med til at bevare verdens skove, så er din *mindst* interesserede kunde på det danske marked sandsynligvis Danmarks største indkøber - det offentlige. Denne oplevelse deles af mange danske virksomheder. FSC Danmark foretog en rundspørge blandt virksomheder, der handler med FSC træ. Undersøgelsen viser, at over 80 procent af virksomhederne har oplevet efterspørgsel på bæredygtige træprodukter fra det private erhvervsliv, mens under halvdelen har oplevet efterspørgsel fra det offentlige. Af de virksomheder som har oplevet efterspørgsel på bæredygtige træprodukter fra det offentlige svarer 61 procent, at det er sket mindre end fem gange.

Den offentlige sektor har titlen som Danmarks suverænt største forbruger med et årligt indkøb på omkring 290 milliarder kroner. Denne titel giver sektoren en unik mulighed og et særligt ansvar for at drive markedets efterspørgsel på bæredygtige produkter fremad. I 10 år har det offentlige da også haft en vejledning til offentlige indkøbere, som opfordrer offentlige indkøbere til at købe bæredygtigt træ. Desværre har vejledningen reelt ikke haft nogen effekt. Den er meget dårligt kendt blandt de offentlige indkøbere og bliver sjældent fulgt.

Derfor er det også overraskende for både virksomheder og grønne organisationer, når miljøministeren melder ud, at den offentlige indkøbsvejledning på området "virker og bliver brugt rigtig meget" (Politiken, 11.10.12). Tallene fra FSC Danmarks undersøgelse fortæller en anden historie, om den virkelighed som virksomheder, der handler med det offentlige oplever.

Mange virksomheder har forsøgt at lagerføre bæredygtigt træ i forventning om, at det offentlige ville efterspørge det, men de er blevet skuffet og har måttet sælge træet til kunder, som ikke efterspørger bæredygtigt træ, ofte med tab. Det kan altså ligefrem blive en konkurrencemæssig ulempe at få bæredygtige produkter ind i sortimentet, da det offentlige, som Danmarks største forbruger, går uden om dem. Hvis staten konsekvent efterspurgte bæredygtigt træ, ville den samlede efterspørgsel nå op på et kritisk niveau, fordi efterspørgslen på kort sigt ville være større end udbuddet. Det ville medføre en større import. Med en stigende andel af bæredygtigt træ på markedet, vil det bæredygtige træ på længere sigt blive en lagervare frem for skaffevare. Begge dele ville medvirke til, at en evt. merpris for bæredygtigt træ vil blive reduceret eller måske helt forsvinde.

Behov for bindende regler

Miljøminister Ida Auken har gjort det til sin mærkesag at fremme offentlige grønne indkøb. Under FN topmødet i Rio i juni 2012, holdt Ida Auken et pressemøde, hvor hun annoncerede, at hun ville lære verden at købe grønt, gennem en række initiativer, som skal sikre bæredygtige offentlige indkøb globalt.

Men hvis miljøministerens ambitioner skal ændre noget, er de nødt til at blive fulgt op af konkret handling. Det har i årevis været tydeligt, at den frivillige vejledning om offentligt indkøb af træ ikke virker, og at den danske stat i stor stil har købt træ ind uden at se på, om det er bæredygtigt, eller for den sags skyld lovligt. Træ - og ikke mindst tropisk træ -- bliver brugt på alt lige fra byggerier, kontorer og legepladser til havne. Derfor er det selvfølgelig vigtigt, at det offentlige går foran og sætter et godt eksempel for, hvordan branchen skal opføre sig. Ida Auken har endda selv tidligere bemærket, at det er nødvendigt at stille bindende krav til offentlige indkøbere for at undgå *"skattebetalt regnskovsødelæggelse"*.

Modstanderne af bindende krav til et mere grønt offentligt indkøb har argumenteret med, at der ikke er nok bæredygtigt træ på markedet og/eller at det er for dyrt. Men markedet har heldigvis ikke stået stille, mens vi har ventet på engagement fra det offentlige. Inden for de sidste 10 år er det FSC-certificerede skovareal mere end firedoblet, så der i dag findes mere end 168 millioner hektar FSC-certificeret skov, fordelt på 80 forskellige lande. I FSC Danmarks rundspørge svarede 77 pct. af virksomhederne, at de vil kunne levere de fornødne mængder FSC certificeret træ til det offentlige, hvis der bliver stillet krav om det i dag. Af samme rundspørge fremgår det at knapt halvdelen af de adspurgte virksomheder svarer, at merudgiften på certificeret træ er mellem 0 og 5 pct., mens mindre end en ud af 20 virksomheder svarede, at merudgiften vil være mere end 20 pct.

Fordele for både miljøet og danske virksomheder

Det er på tide, at det offentlige går forrest og baner vejen for grøn vækst. Det offentlige bør hjælpe med at trække læsset og ikke mindst sikre, at vores skatte kroner går til at fremme en grøn omstilling af markedet. Det offentlige bør for eksempel inden for tre år udelukke købe bæredygtigt træ, hvor standarden følger de kriterier, der er opsat i FSC-systemet. Det ville være ambitiøst, men også nødvendigt for at fremme grøn vækst og både klimamæssig og social ansvarlighed.